

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14Co/351/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6415202245
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 03. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Podhorová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2018:6415202245.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Podhorovej a členov senátu JUDr. Evy Dzúrikovej a JUDr. Petra Priehodu v právnej veci žalobkne: U. H., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom X. L., J. R. XXXX/XX, zastúpená: Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK s. r. o., so sídlom Nitra, Štefánikova 7, IČO: 36 868 876, proti žalovanej: S. L. R., a. s., so sídlom L., Y. X, A.: XX XXX XXX, o určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej, o odvolaní žalovanej zo dňa 25. 05. 2017 proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 5C/85/2015 - 145 zo dňa 10. 04. 2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 5C/85/2015 - 145 zo dňa 10. 04. 2017 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) určil, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území X. L. zapísané na liste vlastníctva č. XXXX a to byt vchod č. XX, G. poschodie, číslo bytu X, v bytovom dome P., súpisné číslo XXXX na parcele č. XXXX/X v podiele 1/1 so spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu XXXX/XXXXXX CKN parcely č. XXXX/X o výmere XXX m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, spoluvlastnícky podiel XXXX/XXXXXX, nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovaného (výrok I.). Ďalej súd rozhodol, že žalobkyni priznáva náhradu trov konania v pomere 100 % trov konania (výrok II.). V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia, že nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX v k. ú. X. L. a to byt č. X, vo vchode č. XX, v bytovom dome číslo súpisné XXXX vo vlastníctve žalobkyne nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej. Žalobu odôvodnila tým, že žalovaná S. L. s A.. D. uzavrela dňa 26. 01. 2011 Zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej mu poskytla úver vo výške 37.200 eur. Dňa 26. 01. 2011 uzavrela žalobkyňa so žalovanou Zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti, v zmysle ktorej došlo k zabezpečeniu pohľadávky žalovanej. Uviedla, že A.. D. ju v čase uzavretia zmluvy ubezpečil, že úver riadne splatí s tým, že jej byt bude založený len pár mesiacov a následne on zmení predmet zálohu. A.. D. však úver prestal splácať a jej bolo doručené oznámenie o začatí výkonu záložného práva. Žalobkyňa poukázala na to, že až následne sa dozvedela, že dlžník A.. D. má aj iný úver a bol v takej finančnej situácii, že si musel byť vedomý, že úver nebude schopný splácať. Konštatovala, že Zmluva o zriadení záložného práva je v rozpore s dobrými mravmi, a preto je absolútne neplatná. Zmluva zároveň ani neobsahuje všetky náležitosti, nakoľko pohľadávka v nej nie je presne špecifikovaná. Poukázala na to, že A.. D. bol za svoje konanie aj uznaný za vinného a zdôraznila, že od žalovanej, ako bankovej inštitúcie, očakávala vyššie odborné predpoklady pri poskytovaní úveru dlžníkovi (A.. D.), čo sa týka vyhodnotenia a zistenia jeho príjmov a výdavkov a posúdenia reálnej možnosti splácať úver.

2. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci vykonal dokazovanie a dospel k záveru, že Zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti uzavretá medzi stranami sporu je zmluvou spotrebiteľskou a na žalobkyňu je potrebné hľadieť ako na spotrebiteľa, pretože pri jej uzatváraní nekonala v rámci

predmetu svojej podnikateľskej, obchodnej alebo podnikateľskej činnosti a žalovaná ako dodávateľ bola osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy konala v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti, teda na právny vzťah založený uvedenou záložnou zmluvou je potrebné aplikovať príslušné ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka). Žalovaná uzavrela dňa 26. 01. 2017 s dlžníkom A.. A. D. B. XXX/XXXX/XXR.. Žalovaná poskytla dlžníkovi bezúčelový spotrebný úver zabezpečený nehnuteľnosťou v sume 37.200 eur, ktorý sa dlžník zaviazal splácať v 203 mesačných splátkach. Žalovaná ako záložný veriteľ uzavrela dňa 26. 01. 2011 so žalobkyňou, ako záložcom, Zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti. Záložným právom sa zabezpečovala pohľadávka úveru spolu s jeho príslušenstvom, úrokmi, úrokmi z omeškania, poplatkami a ostatnými pohľadávkami a zmluvnými pokutami, vyplývajúcimi zo zmluvy o úvere. Záložné právo sa vzťahovalo na záloh: nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXXX k. ú. X. L. a to byt č. X, vo vchode č. XX, v bytovom dome číslo súpisné XXXX s príslušenstvom, vo vlastníctve žalobkyne.

3. Súd prvej inštancie poukázal na ustanovenie § 52 Občianskeho zákonníka, na ustanovenia § 151a, § 151 b, § 151c, § 151d, § 151e Občianskeho zákonníka a tiež na ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 39 Občianskeho zákonníka. S poukazom na uvedené zákonné ustanovenia súd konštatoval, že výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Konštatoval tiež, že Zmluva o zriadení záložného práva je neplatný právny úkon, práve pre rozpor s dobrými mravmi. Žalobkyňa je spotrebiteľkou a preto požíva i náležitú ochranu. Pri vstupe do zmluvného vzťahu so žalovanou (pri uzatváraní Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti) dôvodne očakávala, že žalovaná pri poskytovaní úveru dlžníkovi A.. D. bude postupovať s príslušnou odbornou starostlivosťou pri preverovaní jeho schopnosti splácať úver a dôsledne zisťovať jeho spôsobilosť úver splácať riadnym spôsobom. Aj keď žalovaná poukazovala na to, že zisťovala v rámci schvaľovacieho procesu poskytnutia úveru schopnosť dlžníka splácať úver, žalovaná nezohľadnila skutočnosť, že voči dlžníkovi sa viedla exekúcia konštatovaná v trestnom konaní tak, ako je uvedené v rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 2T 116/2016, dlžník, t. j. A.. D. už v čase uzatvárania zmluvy so žalovanou vedel, že úver v stanovenej výške nebude schopný splácať. Žalobkyňa v čase, keď so žalovanou uzatvárala zmluvu o týchto skutočnostiach nemala vedomosť a domnievala sa, že žalovaná ako banková inštitúcia dôsledne preverila príjmy a výdavky dlžníka už aj s poukazom na to, že mu poskytla úver vo vysokej sume 37.200 eur. Žalobkyňa poskytla záloh z dôvodu, že dlžníkom bola zabezpečená, že dlžník bude úver splácať a k realizácii záložného práva nedôjde. Súd prvej inštancie taktiež poukázal na sociálnu situáciu samotnej žalobkyne, ktorá sa sama stará o dve deti, pričom dcéra H. je T. B. J., má XX rokov, jej miera funkčnej poruchy je určená na I. %, má U. ťažkej formy, je len Z., X., X., X. a je odkázaná na 24hodinovú starostlivosť. Súd prvej inštancie zároveň poukázal na tú skutočnosť, že žalobkyňa v čase uzatvárania záložnej zmluvy nemala vedomosť o celkovej výške dlhu dlžníka. Z obsahu zmluvy je zrejmé, že záložným právom sa zabezpečuje pohľadávka na splatenie úveru, spolu s jeho príslušenstvom, úrokmi, úrokmi z omeškania, poplatkami a ostatnými pohľadávkami a zmluvnými pokutami vyplývajúcimi zo zmluvy o úvere. Keďže žalovaná pri uzatváraní záložnej zmluvy žalobkyňu neoboznámila s obsahom úverovej zmluvy, žalobkyňa nemala vedomosť o tom, aké je príslušenstvo pohľadávky, keď úroky sú konštatované zvlášť, nemohla mať vedomosť ani o tom, čo sú to uvádzané ostatné pohľadávky. Z týchto informácií nemohla sama žalobkyňa ani vedieť, aká je celková výška pohľadávky žalovanej, ktoré skutočnosti sú veľmi významné pri rozhodovaní sa spotrebiteľa pri uzavretí záložnej zmluvy. V zmluve o zriadení záložného práva je uvedené, že sa zabezpečuje pohľadávka zo zmluvy o spotrebnom úvere, avšak žalovaná s dlžníkom uzavrela tzv. americkú hypotéku, pričom ani o tejto skutočnosti (type úveru) žalobkyňa v zmysle záložnej zmluvy nebola informovaná. Záverom súd prvej inštancie zdôraznil, že žalovaná si svoju pohľadávku voči dlžníkovi neuplatnila ani v trestnom konaní. Keďže súd posúdil zmluvu uzavretú medzi stranami sporu ako neplatný právny úkon z dôvodu rozporu s dobrými mravmi, ako predbežnú otázku, zároveň konštatoval, že z tohto dôvodu nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom zálohu, nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej.

4. O trovách konania súd rozhodol s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP a uviedol, že žalobkyňa bola v konaní úspešná v plnom rozsahu a preto jej súd priznal náhradu trov konania v pomere 100 % trov konania.

5. Proti rozsudku podala včas odvolanie žalovaná. Uviedla, že sa v prvom rade nestotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie, že predmetná záložná zmluva je zmluvou spotrebiteľskou. Žalovaná zastáva názor, že záložná zmluva spotrebiteľskou zmluvou nie je, pretože aj keď Občiansky zákonník

všeobecne definuje spotrebiteľskú zmluvu ako každú zmluvu bez ohľadu na jej právnu formu, jej najdôležitejšími prvkami sú zmluvné strany, ktoré naplňajú právne znaky dodávateľa na jednej strane a spotrebiteľa na strane druhej. Záložná zmluva však slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej podstatou je oprávnenie veriteľa domáhať sa uspokojenia pohľadávky zo zálohu v prípade, ak pohľadávka nebude riadne a včas splnená. Ďalej žalovaná nesúhlasila ani s pochybnosťami zo strany súdu, že žalovaná ako banka v rámci schvaľovacieho úverového procesu nepostupovala s príslušnou odbornou starostlivosťou pri preverovaní schopností dlžníka splácať úver. Žalovaná má za to, že v rámci konania dostatočne preukázala prostredníctvom dokumentov z úverovej zložky dlžníka preverovanie schopnosti splácať úver. Žalovaná vychádzala zo zdrojov dostupných v dobe poskytnutia úveru, t. j. v roku 2011. Pokiaľ súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná nezohľadnila skutočnosť, že voči dlžníkovi sa viedla exekúcia (konštatovaná v trestnom konaní) žalovaná uviedla, že sama (žalovaná) bola uvedená do omylu v otázke splnenia podmienok na poskytnutie úveru alebo na splácanie úveru, čo bolo konštatované aj v trestnom rozsudku sp. zn. 2T 116/2016/ 476 zo dňa 26. 10. 2016, keďže o predmetnej exekúcii nemala vedomosť. Žalobkyňa pri uzatváraní záložnej zmluvy vedela na čo slúži daný zabezpečovací inštitút a aké sú jeho atribúty, t. j. že záložné právo oprávňuje záložného veriteľa uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva, ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená. V prípade žalobkyne a dlžníka z úveru nešlo o cudziu osobu, resp. len známu osobu ale žalobkyňa bola jeho partnerkou, ktorá s ním žila už dlhšiu dobu v spoločnej domácnosti (cca 3 roky) a podľa názoru žalovanej musela dobre poznať jeho majetkové pomery, takže prenášanie celej zodpovednosti za správanie dlžníka, resp. za jeho podvodné konanie na žalovanú považuje žalovaná za nekorektné. K sociálnym aspektom, na ktoré poukázal súd prvej inštancie žalovaná uviedla, že je jej ľúto ťažkej sociálnej situácie (starostlivosť o dve deti - študentku a T. J. dcéru), avšak žalobkyňa o svojej situácii vedela už v čase uzatvorenia predmetnej záložnej zmluvy a napriek tomu dobrovoľne poskytla byt vo svojom výlučnom vlastníctve ako predmet zabezpečenia za účelom poskytnutia úveru jej druhovi, žijúcim v spoločnej domácnosti so žalobkyňou aj s jej deťmi.

6. Pokiaľ súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa nemala možnosť oboznámiť sa so zabezpečenou pohľadávkou, žalovaná poukázala na komentár k ustanoveniu § 151b, ods. 2 a 3 OZ a uviedla, že požiadavka, aby záložná zmluva obsahovala špecifikáciu príslušenstva pohľadávky, ktorú záložné právo zabezpečuje, nevyplýva zo žiadneho všeobecne záväzného právneho predpisu. Uvádžanie príslušenstva úverovej pohľadávky do záložnej zmluvy by naopak bolo v rozpore s ustanoveniami § 89 a nasl. zákona č. 483/2001 o bankách, ktoré upravujú predmet bankového tajomstva a jeho ochranu zo strany banky. Preto podľa žalovanej je na úverovom dlžníkovi a záložcovi, aby úverový dlžník banky poskytol záložcovi všetky informácie, ktoré záložca môže vyžadovať pri rozhodovaní o tom, či zabezpečí pohľadávku banky voči úverovému dlžníkovi nehnuteľnosťou vo svojom vlastníctve. Podľa názoru žalovanej predmetná záložná zmluva obsahuje všetky ostatné podstatné obsahové náležitosti v zmysle Občianskeho zákonníka, je štandardnou bankovou zabezpečovacou zmluvou a bola uzavretá platne.

7. Žalovaná sa nestotožnila s názorom súdu, že záložná zmluva je v rozpore s dobrými mravmi. Poukázala na súčasný právny názor „panujúci v súdnej praxi“, že sankciou neplatnosti s poukazom na dobré mravy by mali byť postihnuté tie zmluvy, ktoré hrubo urážajú verejnú mienku a mravy spoločnosti, pričom posudzovaná záložná zmluva tieto atribúty nenapĺňa. Súlad právneho úkonu s dobrými mravmi nemožno hodnotiť podľa okolností, ktoré sú tu v čase hodnotenia, ale podľa okolností existujúcich v čase uskutočnenia právneho úkonu. Žalovaná pri uzatváraní záložnej zmluvy so žalobkyňou konala v dobrej viere. Žalobkyňa dobrovoľne poskytla predmet zabezpečenia za účelom poskytnutia úveru jej druhovi - dlžníkovi daný zabezpečovací inštitút poznala, ako aj jeho následky. Žalovaná preto navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol a aby žalobkyňu uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania pozostávajúce zo súdneho poplatku za podanie odvolania.

8. K vyjadreniu žalovanej sa dňa 24. 06. 2017 vyjadrila žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Uviedla, že nesúhlasí s tvrdením žalovanej, že záložná zmluva nie je v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/152/2008 a uviedla, že zmyslom je zamedziť výkonu práva, ktorý síce zodpovedá zákonu, avšak odporuje dobrým mravom, ktoré možno definovať ako súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem a majú povahu základných noriem. Poukázala na ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka

a § 39 Občianskeho zákonníka a uviedla, že zmluva o zriadení záložného práva je neplatný právny úkon pre rozpor s dobrými mravmi. Naplnenie rozporu s dobrými mravmi vidí žalobkyňa:

1. V spáchaní trestného činu podvodu, ktorý bol preukázaný v trestnom konaní, za ktorý bol obvinený uznaný vinný (A.. D.),
2. Nedbanlivostné konanie banky pri uzatváraní úverovej zmluvy bez overenia ekonomickej situácie dlžníka,
3. Ťažká sociálna a zdravotná situácia rodiny navrhovateľky, ktorá by výkonom záložného práva prišla o strechu nad hlavou.

Žalobkyňa je toho názoru, že takýto výkon záložného práva sa v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka prieči dobrým mravom a zároveň by ním navyše došlo k neprimeranému zásahu do práva žalobkyne na majetok, obydľie a súkromný a rodinný život podľa článku 20 a článku 21 Ústavy Slovenskej republiky a článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žalovaná v odvolaní nesúhlasila, že ako bankový subjekt v rámci svojho schvaľovacieho procesu nepostupovala s príslušnou odbornou starostlivosťou. S týmto vyjadrením nemožno súhlasiť, nakoľko vyšlo najavo, že dlžník bol v takej finančnej situácii, v ktorej bolo vopred jasné, že nebude môcť úver riadne splatiť. Žalobkyňa nevie, akým spôsobom žalovaná zisťovala finančné možnosti dlžníka, vrátane jeho ďalších úverov a či tieto vôbec zisťovala. Vzhľadom na skutočnosť, že bol úver poskytovaný bankou a nie nebankovým subjektom, žalovaná mala voči nej dôveru. Od banky sú na rozdiel od nebankových spoločností očakávané vyššie odborné predpoklady pri poskytovaní úverov a to vrátane záujmu na vyhodnotení klienta s posúdením jeho príjmu. Zo žaloby a z listín predložených žalovanou je zrejmé, že táto mala k dispozícii podklady, z ktorých by aj priemerne vzdelaná osoba (nie to ešte banka) mohla zistiť nesúlad a možnú snahu o podvodné konanie dlžníka. Napriek tomu sa žalovaná uspokojila s tým, že úver bude ručený nehnuteľnosťou a preto zanedbala svoju povinnosť konať so starostlivosťou riadneho hospodára a takéto jej konanie bolo minimálne vedome nedbanlivé. Za zjavne podstatnejší rozpor, ktorý si mala možnosť žalovaná všimnúť, žalobkyňa považovala rozpor, ktorý vznikol pri samotnej podstate zasadnutia valného zhromaždenia, konkrétne z údajov uvedených v zápisnici zo zasadnutia valného zhromaždenia spoločnosti Batch, s. r. o.. Jednalo sa o rozdelenie zisku za rok 2010 vo výške 9.120 eur pre A.. A. D., pričom rozdelenie zisku v roku 2010 za rok 2010 bolo podpísané v apríli/máji 2010, čo je samo o sebe absurdné, nakoľko zisk za rok 2010 sa zisťuje a rozdeľuje až v roku 2011. Taktiež preštudovaním účtovných závierok za roky 2008 - 2010 bolo možné zistiť, že suma zisku 9.120 eur uvedená v zápisnici je v priamom rozpore s podanými daňovými priznaniami a účtovnými závierkami, ktoré sú zverejnené na registri účtovných závierok. Bolo povinnosťou odporkyne riadne posúdiť dokumenty, ktoré mala k dispozícii čím by pri elementárnych vedomostiach z práva účtovníctva a pri jednoduchých počtoch musela zodpovedná osoba konajúca za odporkyňu posúdiť žiadosť o úver ako nielenže neopodstatnenú, ale až podvodnú. Miesto toho sa žalovaná pravdepodobne uspokojila iba s oboznámením potvrdenia o jednorazovom vyplatení finančných prostriedkov, ktoré si vlastne vyplatil sám dlžník.

9. Žalobkyňa nemala vedomosť za akých podmienok si dlžník dojednával úverovú zmluvu, ani nemala k dispozícii podklady, ktoré boli k dispozícii žalovanej. Žalobkyňa však vzhľadom na to, že úver bol poskytovaný bankou a nie nebankovým subjektom mala voči žalovanej dôveru, keď od nej očakávala vyššie odborné predpoklady pri poskytovaní úverov.

10. Žalobkyňa nebola oboznámená so znením úverovej zmluvy a preto ani nemôže mať vedomosť o tom: v akom rozsahu sú určené úroky k úveru a úroky z omeškania; či výška úrokov z omeškania a zmluvných pokút nie je v rozpore s právnymi predpismi, čo sú poplatky a ostatné pohľadávky a aké pokuty a v akej výške sú v zmluve o úvere dohodnuté. Žalobkyňa je z tohto dôvodu názoru, že minimálne platnosť záložného práva v tejto časti je vzhľadom na jej neurčitosť v zmluve o zriadení záložného práva spochybnená. Bez vedomosti o výške úrokov, ako aj charaktere pokút, nie je možné posúdiť, či by vymáhaním uskutočneným na základe záložnej zmluvy nedochádzalo k ich neoprávnenému uplatňovaniu. Zmluva musí obsahovať označenie zmluvných strán, označenie predmetu zálohu a obligatórne musí obsahovať i určenie pohľadávky, ktorá má byť zabezpečená záložným právom. V prípade peňažnej pohľadávky je potrebné vyjadriť jej výšku, splatnosť, výšku úrokov a výšku úrokov z omeškania. V predmetnej záložnej zmluve sa výška úrokov a výška úrokov z omeškania nenachádza. Podstatné je, že dlžník a záložca v tomto prípade neboli jednou osobou a teda záložca bol bez možnosti oboznámenia sa s úverovou zmluvou a v nej upravenou výškou úrokov, úrokov z omeškania a inými dojednaniami. Úverová zmluva jej nebola ani pred podpisom záložnej zmluvy predložená na oboznámenie. Rovnako ani dlžník jej úverovú zmluvu neposkytol tvrdiac, že sa mu stratila.

11. K vyjadreniu žalovanej, že žalobkyňa o svojej ťažkej životnej situácii vedela už v čase uzatvorenia záložnej zmluvy a napriek tomu dobrovoľne poskytla byt vo svojom výlučnom vlastníctve ako predmet zabezpečenia za účelom poskytnutia úveru jej druhovi treba podotknúť, že žalobkyňa vo svojej zlej životnej situácii, keď sa stará o svoju ťažko postihnutú dcéru, s ktorou sa manžel pred niekoľkými rokmi rozviedol a nechal ju samú s deťmi, podľahla podvodu dlžníka. Žalobkyňa ihneď ako sa dozvedela o podvode podala na dlžníka trestné oznámenie pre spáchanie trestného činu podvodu, následne bol A.. D. uznaný za vinného zo zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, 4 Trestného zákona.

12. K uvedeným tvrdeniam žalobkyňa podporne poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2705/2006 zo dňa 29. 05. 2007, v ktorom bolo konštatované, že právny úkon, ktorý je rozhodujúcou súčasťou skutku, za ktorý bola osoba, ktorá ho spáchala, uznaná právoplatným rozsudkom v trestnom konaní vinnou zo spáchania trestného činu podvodu, je neplatný pre rozpor so zákonom. Žalobkyňa preto navrhla rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny.

13. V dôsledku podaného odvolania krajský súd ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku - ďalej len „CSP“) vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 CSP a contrario rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c) zrušil a vec mu vrátil podľa ustanovenia § 391 ods. 2, 3 CSP na ďalšie konanie.

14. Podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

15. V ustanovení § 389 ods. 1 CSP sú citované vady, pre ktoré je možné, resp. nutné rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V zásade ide o vady, ktoré sú porušením základného práva strán sporu na spravodlivý súdny proces, ktoré je zaručené Ústavou SR a ostatnými právnymi normami.

16. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci, predovšetkým konštatoval, že záložná zmluva, ktorá bola uzatvorená medzi stranami sporu, t. j. medzi žalobkyňou ako záložcom a žalovanou S. L. je zmluvou spotrebiteľskou. Po konštatovaní tohto záveru súd konštatoval neplatnosť predmetnej záložnej zmluvy z dôvodu rozporu s dobrými mravmi.

17. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že záver súdu prvej inštancie o charaktere záložnej zmluvy ako zmluvy spotrebiteľskej je chybný a nesprávny. Súd odôvodnil uvedený záver statusom, postavením subjektov, kde na jednej strane v pozícii veriteľa je bankový subjekt, ktorý vystupuje v rámci svojej obchodnej činnosti a na strane druhej stojí fyzická osoba, ktorá nevystupuje v rámci podnikateľskej alebo obchodnej činnosti. Avšak základnou podstatou spotrebiteľskej zmluvy je práve dodávateľsko-odberateľský vzťah, kde dodávateľ poskytuje (dodáva) spotrebiteľovi určitú službu, resp. tovar, prípadne ich kombináciu, pričom pri takejto dodávateľskej činnosti koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti a spotrebiteľ, ktorý službu, resp. tovar odoberá nevystupuje v rámci svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, avšak za svoje plnenie (najčastejšie vo forme peňažného plnenia) prijíma protiplnenie zo strany dodávateľa a to vo forme poskytovanej služby alebo tovaru. Práve táto základná črta, charakteristický znak spotrebiteľskej zmluvy záložnej zmluve chýba a zásadne ju v prejednávanej veci od spotrebiteľského charakteru oddeľuje.

18. Pre úplnosť je však potrebné uviesť, že záložná zmluva môže napĺňať znaky spotrebiteľskej zmluvy (§ 52 - 54 Občianskeho zákonníka) a to vtedy, ak je záložný veriteľ v postavení dodávateľa a záložca v postavení spotrebiteľa, pokiaľ sa týka hlavného (zabezpečovaného) vzťahu, smerom ku ktorému je vzťah založený záložnou zmluvou akcesorickej povahy. Len v prípade, ak je spotrebiteľskou zmluvou samotná záložná zmluva, t. j. kde je samotný záložca v postavení spotrebiteľa a to vzhľadom na hlavný zabezpečovaný vzťah, aplikuje sa rozsah ochrany zakotvený v § 52 - 54 OZ a v ostatných predpisoch na ochranu spotrebiteľa. V prejednávanej veci však žalobkyňa ako záložca nie je totožná s osobou spotrebiteľa, sama v uvedenom vzťahu spotrebiteľkou nie je a záložná zmluva je výlučne zabezpečovacím inštitútom (hoci na zabezpečenie plnenia vyplývajúceho zo spotrebiteľského vzťahu).

19. Záložným právom sa zabezpečuje pohľadávka, teda právo veriteľa na plnenie od dlžníka zo záväzkového vzťahu. Pohľadávka musí byť dostatočne určito špecifikovaná pri zriadení záložného práva, najmä uvedením jej právneho dôvodu, t.j. právnych skutočností, na základe ktorých pohľadávka vznikla alebo vznikne. Pri peňažnej pohľadávke je výška zabezpečenia určená nominálnou hodnotou istiny zabezpečovanej pohľadávky a nominálnou hodnotou jej príslušenstva.

20. Zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti uzavretá medzi sporovými stranami dňa 26. 01. 2011 špecifikuje v článku 1 zabezpečovanú pohľadávku vyplývajúcu zo zmluvy o spotrebnom úvere č. XXX/XXXX/XXR. zo dňa 26. 01. 2011 (ďalej zmluva o úvere), na základe ktorej sa záložný veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi A.. A. D. úver vo výške 37.200 eur a dlžník sa zaviazal splácať úver s príslušenstvom v splátkach a termínoch podľa splátkového kalendára dohodnutého v zmluve o úvere. Záložným právom sa podľa uvedenej zmluvy zabezpečuje pohľadávka záložného veriteľa na splatenie uvedeného úveru spolu s jeho príslušenstvom, úrokmi, úrokmi z omeškania.

21. Z uvedeného je zjavné, že záložná zmluva obsahuje zrozumiteľnú a určitú špecifikáciu zabezpečovanej pohľadávky (v prejednávanej veci vyplývajúcej zo zmluvy o úvere). Je potrebné uviesť, že pri peňažnej pohľadávke je výška zabezpečenia určená nominálnou hodnotou istiny zabezpečovanej pohľadávky a nominálnou hodnotou jej príslušenstva, avšak príslušenstvo sa vypočíta ku dňu, kedy sa záložné právo vykonalo (deň predaja zálohu). Záložná zmluva v prejednávanej veci tak spĺňa všetky predpoklady ustanovené pre jej platnosť v zmysle ustanovení § 151a, § 151b Občianskeho zákonníka a vymedzenie zabezpečovanej pohľadávky v zmluve nepodlieha prieskumu z pohľadu ustanoví o ochrane spotrebiteľa. Pokiaľ sa týka dôvodu uvádzaného žalobkyňou v prejednávanej veci, spočívajúceho v nedostatočnej aktivite žalovanej ako poskytovateľa úveru a v tom dôsledku nedostatočného zistenia majetkových a zárobkových pomerov, ako podmienok pre poskytnutie úveru dlžníkovi, tu odvolací súd uvádza, že je to predovšetkým osoba dlžníka, ktorý je povinný preukázať a pravdivo uviesť všetky rozhodujúce okolnosti pre posúdenie splnenia podmienok na poskytnutie úveru (často formou čestných vyhlásení). Nespĺnenie si tejto povinnosti, prípadne neúplné, resp. klamlivé uvádzanie rozhodných a rozhodujúcich okolností v čase žiadania o úver má podobu i trestnoprávnej zodpovednosti takéto konania dlžníka, čo sa v prejednávanej veci i skutočne naplnilo, nakoľko osoba dlžníka - A.. A. D. bol uznaný vinným zo zločinu úverového podvodu a za takéto svoje podvodné konanie nesie následky v podobe uznania viny a v podobe uloženého trestu. Taktiež zisťovanie pomerov, či už majetkových alebo zárobkových možností žiadateľa o úver zo strany banky nie je a nemôže byť absolútne, nakoľko sa jedná o poskytnutie spotrebného úveru so zabezpečením predmetného úveru vo forme zriadenia záložného práva. Preto pokiaľ dlžník, resp. žiadateľ o úver nie je vzhľadom na svoje zárobkové pomery schopný poskytnutý úver riadne a včas splácať, takúto svoju pohľadávku má banka zabezpečenú zmluvou o zriadení záložného práva. Je preto zodpovednosťou vlastníka zálohu (eventuálneho záložcu), aby zvážil všetky prípadné riziká spojené so zriadením záložného práva v prospech hnuťelnej veci alebo nehnuteľnosti, ktorá je doposiaľ v jeho vlastníctve a ktorou pristupuje k zabezpečeniu záväzku vyplývajúceho z hlavného záväzkového vzťahu (v prejednávanej veci z úverového vzťahu medzi bankou a dlžníkom A.. A. D.). Je výlučne rozhodnutím (prípadného) záložcu, či poskytne na zabezpečenie pohľadávky dlžníka hnuťelnú alebo nehnuteľnú vec, ktorá mu patrí do vlastníctva a je preto dôvodné očakávať, že k takému právnomu úkonu pristúpi záložca až po náležitom oboznámení sa so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a to priamo od dlžníka, ktorého záväzok sa zabezpečuje. Absolútne prenášanie zodpovednosti za dostatočné a náležité zistenie skutkového stavu a pomerov na strane dlžníka, ako aj jeho schopnosti dlh splácať výlučne na stranu banky je nenáležité a neakceptovateľné, nakoľko dôsledky z prípadného neplnenia záväzkov vyplývajúcich z úverovej zmluvy znáša priamo záložca a to vo forme predaja predmetu zálohu. Už v čase uzatvárania záložnej zmluvy mala žalobkyňa vedomosť o tom, za akým účelom sa záložná zmluva uzatvára, čo je jej zmyslom a cieľom a preto už v čase uzatvárania záložnej zmluvy musela byť uzrozumená i s prípadnou možnosťou realizácie predaja predmetu zálohu. Nedostatočnú opatrosť zo strany žalobkyne pri uzatváraní záložnej zmluvy nemožno pripisovať na zodpovednosť banke, ale v zmysle zásady „právo patrí bdelym“ (vigilantibus iura scripta sunt), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv, je rozhodnutím výlučne žalobkyne (ako budúceho prípadného záložcu) či vstúpi do vzťahu založeného záložnou zmluvou a či poskytne byt, ktorý je v jej vlastníctve a v ktorom žila a bývala spolu so svojimi dvoma deťmi, ktoré sú na ňu odkázané ako starostlivosťou, tak aj výživou, v prospech inej tretej osoby, ako formu zálohu.

22. Odvolací súd je oboznámený so zložitou sociálnou situáciou navrhovateľky, keď sú v jej starostlivosti dve dcéry, pričom jedna je študentkou a jedna je ťažko zdravotne postihnutou osobou, avšak uvedená

sociálna situácia, ktorá trvala a existovala v čase uzatvárania záložnej zmluvy (a i napriek tejto sa žalobkyňa slobodne rozhodla záložnú zmluvu v prospech dlžníka uzavrieť) a ktorá existuje i v čase vedenia súdneho konania, nie je dôvodom, pre ktorý by bola záložná zmluva neplatná z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Aby bol právny úkon neplatný, musí ísť o určitý kvalifikovaný rozpor s dobrými mravmi. Extenzívny výklad tohto ustanovenia je neprípustný. Podľa názoru súdnej praxe môže byť výkon práva, ktorý zodpovedá zákonu v rozpore s dobrými mravmi iba v prípadoch, keď k uzavretiu právneho úkonu dochádza z iných dôvodov ako je dosiahnutie hospodárskeho cieľa právneho úkonu alebo z dôvodu uspokojenia iných potrieb ako deklarovaných zákonom a hlavným motívom osoby robiacej právny úkon je šikanózný výkon práva, t. j. úmysel poškodiť povinnú osobu. Rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi musí vždy vychádzať z objektívnych kritérií s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti daného prípadu. V danom prípade žalobkyňa vstúpila do zmluvného vzťahu s bankou, riadne oboznámená s charakterom, účelom a predmetom záložnej zmluvy a preto v žiadnom prípade nemožno konštatovať prítomný úmysel banky poškodiť ju ako povinnú osobu. Úmysel samotného úverového dlžníka je v danom prípade právne irelevantný, nakoľko vzťah vzniknutý na základe záložnej zmluvy (vzťah posudzovaný) je vzťahom výlučne medzi žalobkyňou a žalovanou (S. L. R., a.s.)

23. V prejednávanej veci odvolací súd takýto kvalifikovaný dôvod rozporu s dobrými mravmi nevzhliadol, nakoľko žalovaná v prejednávanej veci postupovala zákonom aprobovaným spôsobom a na zabezpečenie svojej pohľadávky, t. j. poskytnutého úveru úverovému dlžníkovi vo výške 37.200 eur uzavrela záložnú zmluvu so žalobkyňou, pričom pohľadávka v uvedenej výške bola zabezpečená zriadeným záložného práva k nehnuteľnosti bytu, pričom z uvedeného nie je zrejмый ani evidentný nepomer zabezpečovanej pohľadávky (úveru) a predmetu záložného práva. Rovnako dôvodom pre rozpor s dobrými mravmi nie je sociálna situácia žalobkyne a odkázanosť jej dvoch detí na jej osobu, nakoľko takáto sociálna situácia existovala už v čase, keď žalobkyňa slobodne uzatvárala záložnú zmluvu a záložné právo umožnila zriadiť k bytu, v ktorom ona ako i na ňu odkázaná dcéra v tom čase bývala.

24. Z uvedených dôvodov odvolací súd bol nútený rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie. V tomto súd prvej inštancie vec opätovne posúdi v intenciách žalobného petitu, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu v smere, že záložnú zmluvu v prejednávanej veci nemožno mať za zmluvu spotrebiteľskú. V ďalšom konaní súd prvej inštancie vec opätovne prejedná a záložnú zmluvu podrobí prieskumu v zmysle ustanovení § 151a, § 151b, 151c, 151d, 151e OZ, ustáli, či zodpovedá zákonným predpokladom obsiahnutým v uvedených ustanoveniach a vo veci opätovne rozhodne.

25. Odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie i vo výroku o trovách konania, nakoľko sa jedná o výrok závislý na rozhodnutí vo veci samej. O nároku na náhradu trov konania (a to i odvolacieho) rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

26. V danej veci postupoval krajský súd v súlade s ustanovením § 391 ods. 2, 3 CSP, keď v ďalšom konaní bude súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, pričom krajský súd poukázal aj na to, ako má súd v danej veci ďalej postupovať.

27. Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.
Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).